

Kritik mot Utbildnings- och omsorgsnämnden i Älvkarleby kommun för brister i hanteringen av en fråga om omedelbart omhändertagande enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

Beslutet i korthet: Ordföranden i utbildnings- och omsorgsnämnden beslutade att omhänderta två barn med stöd av 6 § LVU. Besluten fastställdes av förvaltningsrätten. På grund av en "felräkning på dagar" försummade nämnden att inom rätt tid ansöka om vård av barnen. De omedelbara omhändertagandena upphörde därmed. Även om försummelsen i handläggningen förefaller bero på enstaka misstag är det inträffade allvarligt.

Istället för att, som nu skedde, fatta ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande, vilket upphävdes av förvaltningsrätten, hade nämnden, i samband med att ansökan om vård lämnades in till domstolen, kunnat göra en framställning till rätten om att barnen omedelbart skulle omhändertas. Det hade då ankommit på domstolen att ta ställning till om det förelåg förutsättningar för ett omedelbart omhändertagande. Ett sådant handlingssätt hade svarat bättre mot lagstiftarens intentioner att ett beslut som socialnämnden fattar om omedelbart omhändertagande endast, till följd av beslutets provisoriska karaktär, ska kunna gälla under begränsad tid.

Bakgrund

Den 24 februari 2012 beslutade ordföranden i Utbildnings- och omsorgsnämnden i Älvkarleby kommun att omedelbart omhänderta två barn med stöd av 6 § LVU. Besluten verkställdes samma dag och barnen placerades i ett jourhem. Förvaltningsrätten fastställde besluten om omhändertagande den 7 mars 2012. Den 26 mars 2012 ansökte nämnden om att barnen skulle beredas vård med stöd av 4 § LVU. Samma dag uppmärksammades att nämnden inte hade ansökt om vård inom den tid som anges i 8 § LVU, varför de omedelbara omhändertagandena hade upphört. Utbildnings- och omsorgsnämnden fattade då nya beslut om att omedelbart omhänderta barnen. Besluten underställdes förvaltningsrätten för prövning i samband med att ansökan om vård gavs in till domstolen. Förvaltningsrätten i Uppsala konstaterade i beslut den 27 mars 2012 att nämnden inte inom föreskriven tid hade ansökt om vård och att de omedelbara omhändertagandena hade upphört. Rätten upphävde nämndens beslut av den 26 mars 2012 om omedelbart omhändertagande då några nya omständigheter som kunde ligga till grund för ett omedelbart omhändertagande inte hade visats.

Anmälan

AA och BB framförde klagomål mot socialtjänsten i Älvkarleby för brister i handläggningen av ärendena rörande vård av barnen enligt LVU.

Utredningen

Journalanteckningar avseende barnen inhämtades från individ- och familjeomsorgen. Därefter remitterades ansökan till Utbildnings- och omsorgsnämnden.

Nämnden, arbetsutskottet, anförde i remissvaret i huvudsak följande.

Till följd av en miss i handläggningen i form av felräkning på dagar upphörde det omedelbara omhändertagandet att gälla 20120323. BB och hans ombud närvarade vid nämndens möte 20120326 då fråga om ansökan enligt 4 § LVU förhandlades. Huruvida de kände till omständigheterna vid det tillfället är oklart men det nämndes inte. Nämnden fattade beslut om att gå vidare med ansökan men under eftermiddagen blev förvaltningen kontaktad av AA:s ombud som informerade om rådande situation. Ingen inom vår förvaltning hade ännu uppmärksammat detta. BB och AA:s uppfattning om att barnen skulle vara olagligt frihetsberövade stämmer på den punkten då det faktiskt inte fanns något lagligt stöd för deras vistelse i familjehemmet. Vi har dock ingen information om att de velat eller gjort något försök till att hämta hem barnen under helgen den 24-25/3.

AA och BB meddelades via AA:s ombud att de kunde hämta barnen från familjehemmet men efter samrådande med en jurist en kort stund efter samtalet beslutade vi att på nytt ansöka om ett omedelbart omhändertagande då skälen till omhändertagandet stod kvar samt att oron över flickornas hemsituation inte minskat under den tid som utredningen bedrivits.

Skälet till att det första omhändertagandet föll var inte för att det inte fanns tillräckliga skäl och därmed inte var ett beslut om upphörande utan ett upphörande till följd av att handläggningen inte gjorts på ett korrekt vis. Ombudet informerades om vår intention och hämtningen uppsköts därmed. Våra argument i detta var att barnens vistelse, som minst ytterligare en natt, skulle vara mindre traumatiskt än att hämtas av föräldrarna för att sedan återvända. Förvaltningsrätten godtog dock inte vår ansökan och barnen hämtades därefter.

AA och BB yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdomar ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Barn och ungdomar kan under vissa förutsättningar beredas vård utan samtycke med stöd av LVU. Sådan vård kan beslutas på grund av brister i ett barns hemmiljö (2 § LVU) eller den unges eget beteende (3 § LVU).

Beslut om vård med stöd av LVU meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden (4 § LVU). Socialnämnden får med stöd av 6 § LVU besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas, om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU och rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras. Ett

beslut om omedelbart omhändertagande ska, enligt 7 § LVU, underställas förvaltningsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades.

Av 8 § LVU framgår att om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om omedelbart omhändertagande, ska socialnämnden inom fyra veckor från den dag då omhändertagandet verkställdes ansöka hos förvaltningsrätten om att den unge ska beredas vård med stöd av lagen. Om en ansökan om vård inte har gjorts inom den tid som anges i 8 § och inte heller förlängning av tiden har begärts upphör ett beslut om omedelbart omhändertagande (9 § LVU). Bestämmelsen syftar till att stärka rättssäkerheten i förfarandet och den ställer ett absolut krav på nämnden att iakttä tidsfristen (prop. 1979/80:1 Del A s. 592).

Nämnden skulle ha gett in en ansökan om vård enligt LVU senast den 23 mars 2012. Av remissvaret framgår att anledningen till att ansökan om vård gjordes för sent var en "felräkning på dagar". Även om detta förefaller bero på ett enstaka misstag är det inträffade allvarligt.

När ett omedelbart omhändertagande har upphört i enlighet med bestämmelsen i 9 § LVU, dvs. på grund av att ansökan om vård inte har underställts förvaltningsrätten inom tidsfristen, har socialnämnden i och för sig möjlighet att fatta ett nytt beslut om omhändertagande. Detta förutsätter dock att det har kommit fram nya omständigheter som kan läggas till grund för bedömningen, vilket inte ansågs vara fallet i det här aktuella ärendet. Istället för att fatta ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande hade nämnden, i samband med att ansökan om vård lämnades in till förvaltningsrätten, kunnat göra en framställning till domstolen om att barnen omedelbart skulle omhändertas. Det hade då ankommit på domstolen att ta ställning till om det förelåg förutsättningar för ett omedelbart omhändertagande av barnen. Ett sådant handlingssätt hade svarat bättre mot lagstiftarens intentioner att ett beslut som socialnämnden fattar om omedelbart omhändertagande endast, till följd av beslutets provisoriska karaktär, ska kunna gälla under begränsad tid.

Vad AA och BB i övrigt anfört föranleder inte något uttalande från min sida.

Jag skickar en kopia av detta beslut till Socialstyrelsen som är ordinarie tillsynsmyndighet för socialtjänsten och som också handlägger en anmälan från AA och BB (dnr 39219/2012).

Med den kritik som innefattas i det ovan anförda avslutas ärendet.